

INTERVIURI

Un dialog cu muzicologul Cristina Liliana Andrei

Andra Apostu

Doamna Cristina Liliana Andrei este manager al Muzeului Național "George Enescu" din 2012 și coordonează acest organism complex, unic în peisajul muzeal românesc prin profilul său dedicat patrimoniului muzical¹. Toate eforturile domniei sale și ale echipei pe care o coordonează sunt canalizate pe mai multe direcții principale: pe de o parte, muzeul are strategii și priorități centrate în jurul modelului uman și profesional al compozitorului George Enescu și, în același timp,

¹ Interviuul a fost înregistrat și redactat în luna februarie 2026.

derulează proiecte conexe complexe ce depășesc statutul de simplu custode al memoriei enesciene. Sub coordonarea sa, Muzeul Național "George Enescu" este loc de analiză muzicologică, cercetare pluri și interdisciplinară pe tematici inedite, completând astfel inițiativele altor instituții de profil cum ar fi Universitatea Națională de Muzică din București sau Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România. Expozițiile realizate sunt dedicate nu doar lui George Enescu ci și altor muzicieni români, la fel și studiile sau articolele publicate de membrii echipei muzeale, editarea de partituri enesciene inedite, sunt doar o parte din proiectele permanente ale muzeului, coordonate de doamna Cristina Liliana Andrei, alături de mai noile demersuri precum „Catalogul creației enesciene” (proiect reluat de tânărul muzicolog Vlad Văidean) sau „EnescuTube” realizat de compozitorul Dan Dediu. Tot ce găsim astăzi la Muzeul Național "George Enescu" sub atenta coordonare a doamnei Cristina Liliana Andrei fac din acest locaș un adevărat „centru de forță în promovarea valorilor culturii autohtone”.

- **Andra Apostu:** Stimată doamnă Cristina Andrei, sunteți muzicolog și v-ați dedicat cea mai mare parte a carierei dumneavoastră cercetării, conservării și valorificării a tot ce înseamnă moștenire lăsată nouă cu atâta generozitate de marele compozitor George Enescu. De ce v-ați aplecat cercetările tocmai către imaginea lui George Enescu și când a început această poveste?

Cristina Liliana Andrei: Este, într-adevăr, o poveste, care a început cu mulți ani în urmă. Eram studentă la muzicologie și pregăteam lucrarea de diplomă, sub îndrumarea maestrului Viorel Cosma. Tema aleasă a fost parcă providențială, și anume "Scriitura pianistică enesciană". Pentru o serioasă documentare, am intrat în arhiva Muzeului "George Enescu" din Palatul Cantacuzino, cercetând și descoperind, printre filele îngălbenite, schițe ale unor lucrări inedite, piese închegate din perioada de copilărie și tinerețe, care au făcut obiectul unor capitole din lucrare. La vremea respectivă, e vorba de anii 1981-1982, muzeul era închis, funcționând din punct de vedere administrativ ca o secție a Muzeului de Artă. Abia în 1991 și-a redobândit statutul de instituție muzeală cu personalitate juridică. În

1995, m-am angajat ca muzeograf la Muzeul "George Enescu". De atunci, a început altă poveste, care continuă și în prezent.

- **A.A.:** De cât timp sunteți manager/director general al Muzeului Național George Enescu și cu ce gânduri ați început această călătorie? (dacă îmi amintesc bine, începând cu 2012)

C.L.A.: Da. Bună memorie. Sunt manager din 2012 și am contract de management până în septembrie 2027. Întotdeauna pornești la drum cu multe idei și speranța că poți să le concretizezi. Un muzeu - ca instituție publică de cultură aflată în serviciul societății - este un organism complex, cu multe obiective de atins. Pe lângă cele vizibile, adică proiecte cultural-educative, care pun în valoare patrimoniul, muzeul are ca funcții constituirea, conservarea și restaurarea patrimoniului muzeal, evidența, protejarea, cercetarea și dezvoltarea patrimoniului muzeal. Cu alte cuvinte, fără munca zilnică, mai puțin cunoscută publicului, n-ar exista expoziții, plan editorial, recitaluri ș.a.

- **A.A.:** Dumneavoastră sunteți muzicolog iar muzeul "George Enescu" este singura(?) instituție muzeală dedicată patrimoniului muzical din România. Sunt necesare studiile muzicale? Este obligatoriu să cunoști muzica și nu la orice nivel pentru a putea îndeplini obiectivele unui astfel de muzeu atât de specific?

C.L.A.: În țară există muzee, case memoriale cu profil muzical (de exemplu, Muzeul memorial "Paul Contantinescu" din Ploiești, sau Casa memorială "Ionel Perlea" din localitatea Ograda, jud. Ialomița), dar Muzeul dedicat lui George Enescu este singura instituție muzeală de nivel național, având ca misiune asumată prin proiectul de management de a face cunoscute publicului toate documentele din patrimoniul său, dar și de a promova consecvent modelul de umanitate și spiritualitate Enescu. Consider că sunt necesare studiile muzicale, pe de o parte pentru a stabili strategii și priorități și, pe de altă parte, pentru a putea aborda cele mai potrivite modalități de a comunica, atât specialiștilor cât și publicului, de altfel, foarte divers. Afirmarea unicității profilului muzeal și deschiderea generoasă către toate categoriile de public,

promovarea modelului uman George Enescu și a personalității sale drept brand cultural național au definit viziunea instituției exprimată în sintagma "George Enescu pe înțeleșul tuturor" .

- **A.A.:** Vă rog să ne detaliați puțin activitatea muzeului și câteva cuvinte despre sediile sale și publicul lor țintă, cui se adresează și dacă există deschidere a publicului către activitățile muzeale și conexe (concerte, expoziții etc.).

C.L.A.: Înființat în 1956, muzeul adăpostește o colecție impresionantă de documente, cvasitotalitatea manuscriselor muzicale, corespondență, fotografii, obiecte personale și instrumente muzicale care au aparținut compozitorului. Instituția își desfășoară activitatea în București - sediul central -, Sinaia, Casa memorială "George Enescu" – Vila Luminiș (jud. Prahova) și Tescani (jud. Bacău), Secția "Dumitru și Alice Rosetti Tescanu- George Enescu", reunind astfel, din 2007, cele trei donații ale lui George Enescu și ale soției sale, Maria Cantacuzino-Enescu. Ca atare, activitățile trebuie să răspundă exigențelor unui public extrem de eterogen din capitală, dar și celui din Sinaia (zonă preponderent turistică) și celui din județul Bacău (județ cu mai puține manifestări și atracții culturale).

- **A.A.:** Care ar fi printre cele mai importante realizări ale cercetării muzeale enesciene în perioada în care dumneavoastră ați coordonat activitatea acestei instituții?

C.L.A.: De-a lungul timpului, instituția a depășit statutul de simplu custode al memoriei unui muzician, devenind un actor cultural strategic în promovarea creației enesciene, în cercetare și educație muzicală, participând activ la interpretarea critică a operei enesciene prin programe și proiecte specifice Pe lângă dimensiunea prezervării partimoniului, ca primă funcție a oricărui muzeu, expozițiile, cercetarea și publicarea de materiale științifice, proiectele educative, rezidențele artistice au căpătat de la an la an noi valențe. Muzeul a devenit un spațiu unde analiza muzicologică, istoria culturală și biografia artistică se interconectează. Activitatea de cercetare constă într-o permanentă identificare de documente și tematici inedite și de interes pentru

muzicologia românească. Este deosebit de importantă și completează cercetările organizate și de alte instituții: Universitatea Națională de Muzică București Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România. Astfel încât colaborarea tuturor instituțiilor cu profil muzical creează, fără doar și poate, un centru de forță în promovarea valorilor culturii autohtone.

În organigrama muzeului există un compartiment de cercetare, în cadrul căruia își desfășoară activitatea Camelia Anca Sârbu și Irina Nițu. Rezultatul cercetărilor se finalizează prin proiecte de tipul: expoziții dedicate lui George Enescu, dar și altor muzicieni români, volume cu documente referitoare la George Enescu din arhiva muzeului, precum și din alte arhive și colecții (scrisori, articole de presă), studii și articole publicate în reviste naționale și internaționale, editarea de partituri enesciene inedite, aflate în patrimoniul muzeului, editarea unor materiale de promovare a memoriei culturale a instituției (ciclul de albume iconografice "Fragmentarium")

De asemenea, am editat lucrări de referință pentru muzicologia românească, aparținând unor autori de marcă, colaboratori ai muzeului. Menționez doar câteva titluri: Studii despre compozitori români contemporani, grupate sub genericul "Repere ale muzicii românești", realizate de muzicologul Olguța Lupu, monumentalele volume semnate de compozitorul și muzicologul Corneliu Dan Georgescu, "Siluete în mișcare. Eseuri despre compozitori români" de Dan Dediu, "Music in the dark times", volum editat de Valentina Sandu-Dediu.

Deosebit de important este "Catalogul creației enesciene", început de muzicologul Clemansa Liliana Firca și, din păcate, rămas neterminat, instrument de lucru esențial pentru toți cei interesați de muzica lui George Enescu. În prezent, tânărul muzicolog și deja specialist în creația enesciană, Vlad Văidean, s-a angajat într-o muncă asiduă, de minuțioasă elaborare pentru finalizarea acestuia.

Un proiect aparte la care țin foarte mult este "EnescuTube", constând într-o serie de videoclipuri dedicate opusurilor enesciene, concepute, comentate și explicate de compozitorul Dan Dediu. Așa cum afirmă autorul seriei, prin acest demers "se poate trezi apetitul ascultătorului pentru o audiție activă a lucrărilor respective, reliefându-se aspecte diverse, de la biografie la analiză, de la percepție la anecdotă, atrăgându-i-se atenția spectatorului și asupra câtorva elemente, bine

alese și formulate, ce trebuie urmărite în timpul audiției lucrării comentate”.

- **A.A.:** Ce proiecte sunt acum în derulare și sunt tare curioasă cum se nasc aceste idei de proiecte?

C.L.A.: Ideile se nasc, de cele mai multe ori, dintr-un dialog continuu între trecut și prezent. Muzeul Național „George Enescu” își găsește inspirația în însăși personalitatea complexă a lui Enescu – un artist universal, mereu deschis noului, dar profund ancorat în rădăcinile sale românești. Pornind de la această moștenire, proiectele muzeului caută să reinterpreteze spiritul enescian în cheie contemporană, aducându-l aproape de generațiile de azi.

Multe inițiative se conturează în jurul unor teme simbolice sau aniversare, al unor descoperiri noi din patrimoniu, ori din colaborări cu artiști, instituții și cercetători care împărtășesc aceeași preocupare pentru valorificarea culturii muzicale românești.

În 2026, continuăm proiectele din cadrul programelor noastre tradiționale. Activitățile vor marca și aniversările acestui an: 145 de ani de la nașterea compozitorului, 70 de ani de la înființarea instituției noastre, 90 de ani de la premiera absolută a operei *Oedipe*, 100 de ani de la terminarea construcției vilei Luminiș, 50 de ani de la prima ediție a Taberei de pictură de la Tescani, desfășurată neîntrerupt până azi.

Alte proiecte apar firesc, din dorința de a răspunde nevoilor publicului – fie că este vorba de un copil care descoperă pentru prima oară vioara lui Enescu, fie de un meloman care caută o experiență muzicală autentică.

Fiecare proiect reprezintă o formă de dialog viu între patrimoniu și inovație, între tăcerea obiectelor și sunetul care le aduce la viață.

- **A.A.:** Cum funcționează sistemul de finanțare pentru un muzeu și cum reușiți, într-un context financiar care niciodată nu a fost prea generos pentru cultură, să păstrați proiectele active și muzeul la strălucirea pe care o merită?

C.L.A.: Instituția se află în subordinea Ministerului Culturii și bugetul este alcătuit din subvenție și venituri proprii. Contextul actual

nu este favorabil, după cum știm și simțim cu toții, dar devine o provocare pentru a descoperi noi resurse, noi forme de exprimare în păstrarea individualității și a prezenței în comunitate. Aș vrea să dezvoltăm din secretele bune funcționării a instituției și anume prezența foarte eficientă în mediul online și parteneriatele cu alte instituții, care ne oferă spații pentru expoziții și evenimente în regim de gratuitate. De asemenea, cele mai multe recitaluri se bucură de participarea "pro bono" a unor interpreți, elevi, studenți dar și artiști consacrați.

- **A.A.:** În afara activităților muzeale, ce alte activități mai are muzeul George Enescu? Mai ales că toate proiectele inițiate sau în parteneriat vizează într-un fel sau altul promovarea patrimoniului muzical românesc, în toate formele sale.

C.L.A.: Dincolo de activitatea muzeală propriu-zisă, Muzeul Național „George Enescu” s-a afirmat în ultimii ani ca un veritabil centru cultural dinamic, care îmbină tradiția cu spiritul creației contemporane. Activitatea instituției nu se limitează la expunerea memoriei marelui compozitor, ci caută permanent forme noi de a aduce muzica și cultura românească în actualitate.

Astfel, muzeul organizează frecvent recitaluri, concerte camerale, lansări de carte, conferințe, expoziții temporare și ateliere educative dedicate publicului tânăr. Multe dintre aceste evenimente sunt realizate în parteneriat cu instituții academice, festivaluri sau organizații culturale, ceea ce permite o deschidere internațională și un dialog valoros între generații de artiști.

Festivalul și Concursul Internațional „George Enescu” sunt evenimente de excelență cu amplă rezonanță în întreaga lume. Alături de Artexim, Muzeul Național „George Enescu”, partener cultural prezintă în fiecare ediție un amplu program de manifestări (expoziții și recitaluri) în București și alte orașe din țară.

Un accent deosebit se pune pe proiectele de educație muzicală și culturală, prin care tinerii sunt invitați să descopere nu doar opera lui George Enescu, ci și patrimoniul muzical românesc în sens larg — de la creația folclorică până la muzica contemporană. În plus, prin prezența activă în mediul digital și prin inițiativele de digitizare, muzeul își continuă misiunea de promovare a valorilor culturale românești.

Conceput de baritonul Ștefan Ignat, proiectul itinerant „Enescu pe înțelesul tuturor” propune o întâlnire inedită cu muzica enesciană, într-un format accesibil și captivant. Situat la granița dintre concert și conferință, proiectul aduce în prim-plan interpretarea și explicarea capodoperei *Oedipe*. Numeroasele reprezentații în țară și străinătate s-au bucurat de un real succes de public.

Un proiect original, lansat în anul 2024, la inițiativa compozitoarei Adina Sibianu, muzeograf, este Concursul de compoziție pentru elevi „Opus 1”, în scopul stimulării creativității tinerilor muzicieni. Aceștia sunt invitați să compună piese ce, în urma selecționării de către un juriu de specialitate, sunt prezentate în cadrul unui recital.

Din paleta diversă a proiectelor muzeului, se cuvine a reține și Rezidențele de la Tescani. Dedicat picturii, muzicii și baletului, acestea oferă artiștilor un spațiu de creație și reflecție în care tradiția culturală se întâlnește cu expresia contemporană. În cadrul peisajului încărcat de memorie enesciană, dialogul dintre arte devine sursă de inspirație și excelență artistică.

Fenomen unic în spațiul cultural românesc prin longevitate și consecvență, Tabăra de pictură de la Tescani împlinește în vara aceasta 50 de ani, moment ce va fi marcat printr-o amplă expoziție ce reunește lucrări ale celor mai importanți artiști contemporani

- **A.A.:** Muzeul se află, poate, nu în cel mai fericit moment al său, în sensul relocării din palatul Cantacuzino. Cât de importantă este plasarea lui în clădirea de pe Calea Victoriei și care sunt previziunile revenirii acolo?

C.L.A.: Palatul Cantacuzino, sediul principal al muzeului, se află în proces de restaurare, consolidare și amenajare, etapă ce va mai dura câțiva ani. La finalizarea lucrărilor, avem în vedere demararea unui concurs de proiecte cu scopul de a modifica complet întreaga expunere permanentă din încăperile palatului și ale casei memoriale și de a crea un spațiu la standardele secolului XXI. În acest fel, muzeul ar oferi atât un ambient grandios și strălucitor, dar și accesul la patrimoniu prezentat într-un concept expozițional modern și atractiv. Este de prisos să mai adăugăm că instituția ar beneficia de un capital de imagine semnificativ.

- **A.A.:** Care considerați că sunt cele mai mari provocări ale vieții contemporane și ce avantaje dar și pericole prezintă tendințele actuale (informații la un click distanță, tehnologia în exces, rețele de socializare, o degradare – poate – a valorilor „clasice” etc.) pentru viața unui muzeu dar și pentru viața culturală în general?

C.L.A.: Trăim într-o epocă în care viteza informației a devenit o a doua natură. Totul e la un „click” distanță, iar această accesibilitate are, desigur, două fețe. Pe de o parte, lumea contemporană ne oferă o democratizare fără precedent a cunoașterii: oricine poate descoperi o operă, un artist, o epocă, un patrimoniu. Tehnologia facilitează vizualizări 3D ale obiectelor muzeale, tururi virtuale, arhivări digitale și o apropiere între public și instituțiile culturale. Pentru un muzeu, aceasta este o oportunitate uriașă — aceea de a dialoga cu generațiile tinere, de a depăși granițele spațiului fizic și de a deveni prezent în cotidianul oamenilor.

Pe de altă parte, însă, această abundență de informație și stimuli poate duce la superficialitate. Cultura riscă să fie „consumată” rapid, fără profunzime, iar experiența autentică – cea a unei întâlniri directe cu obiectul de artă sau cu istoria – se poate estompa. Rețelele de socializare, deși utile pentru promovare, uneori transformă actul cultural într-un simplu decor vizual, pierzând din dimensiunea sa formativă și emoțională.

Provocarea majoră pentru viața unui muzeu, dar și pentru cultura contemporană în ansamblu, este de a folosi instrumentele digitale fără a-și dilua misiunea educativă și identitară. Cred că direcția sănătoasă nu este respingerea tehnologiei, ci valorificarea ei cu discernământ – pentru a transforma „click-ul” rapid într-o poartă spre reflecție, emoție și descoperire autentică.

În fond, spiritul enescian continuă să ne amintească tuturor că adevărata cultură nu se învechește, ci se reînnoiește mereu prin iubirea și curiozitatea celor care o trăiesc.

Zi de zi, împreună cu echipa muzeului nu facem altceva decât aplicăm îndemnul Maestrului nostru: „Cuvântul pe care mi-l repet zi de zi, de când mă știu: îndeplinirea datoriei. În realizarea acestui lucru se

cuprinde și bunătatea, și loialitatea, cinstea, cordialitatea, exactitatea. Să ne facem cu toții datoria și lumea își va recăpăta sensul ei suprem”.

SUMMARY

Andra Apostu

A dialogue with musicologist Cristina Liliana Andrei

Mrs. Cristina Liliana Andrei has been the manager of the “George Enescu” National Museum since 2012 and coordinates this complex institution, which is unique in the Romanian museum landscape due to its focus on musical heritage¹. All her efforts and those of the team she coordinates are channeled in several main directions: on the one hand, the museum has strategies and priorities centered around the human and professional model of composer George Enescu and, at the same time, carries out complex related projects that go beyond the status of a simple custodian of Enescu's memory. Under her coordination, the “George Enescu” National Museum is a place for musicological analysis and multidisciplinary research on novel topics, thus complementing the initiatives of other institutions in the field, such as the National University of Music in Bucharest or the Union of Composers and Musicologists of Romania. The exhibitions are dedicated not only to George Enescu but also to other Romanian musicians, as are the studies and articles published by members of the museum team and the publication of unpublished Enescu scores, which are just some of the museum's ongoing projects, coordinated by Cristina Liliana Andrei, alongside newer initiatives such as the "Catalogue of Enescu's Works" (a project resumed by the young musicologist Vlad Văidean) and "EnescuTube" created by composer Dan Dediu. Everything we find today at the “George Enescu” National Museum, under the careful coordination of Mrs. Cristina Liliana Andrei, makes this place a true "center of strength in promoting the values of local culture."

¹ The interview was recorded and edited in February 2026.